І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ГРУДНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, DECEMBER 24, 1957 No. 247. VOL. LXIV

ПРЕЗИДЕНТ ВИРІШИТЬ СПРАВУ БОМБОСХОВИЩ І ЗАПРОПОНУЄ НОВУ ФАРМЕРСЬКУ ПРОГРАМУ

Вашингтон. — В цьому тижні президент Айзенгавер має багато праці. В понеділок 23-го грудня він промовляв на телевізії про конференцію НАТО в Парижі, засвітив традиційну ялинку перед Білим Домом та виголосив при тім різдвяне звернення до американського народу. Президент із своїми дорадниками має вирішити справу побудови бомбосховищ, в яких населення цієї країни мало б ховатися після ворожого летунського налету та охоронятися проти атомової радіяції. Цю справу має уряд вирішити вже в цьому тижні, бо від неї залежать інші справи, між іншим і закордонна політика ЗДА. Уряд цієї країни не може вести гострої лінії в закордонній політиці, яка могла б привести до війни, коли населення цієї країни не є хоронене проти атомової радіяції. Уряд ЗДА не може допустити навіть до вибуху так званої малої війни, бо від неї могла б початися і велика війна, яка грозила б атакою на цю країну. Справу побудови протилетунських бомбосховищ видвигнула ще в листопаді цього року так звана комісія Гейтера, яка вивчала справу активної й пасивної оборони ЗДА на випадок війни. Ця комісія порекомендувала значно збільшити офензивні збройні сили країни, бо це є найкраща оборона. Але одночасно вона порекомендувала збудувати впродовж найближчих 10-ох років протилетунські бомбосховища коштом 22-ох більйонів долярів, щоб населення могло бути забезпечене проти атомової радіяції після ворожого атомового бомбардування. Комісія Гейтера, яку після занедужання Гейтера очолював промисловець Вільям С. Фостер, в чорних красках змалювала оборонний стан цієї країни, і пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що Крайова Рада Безпеки буде цього тижня нараджуватися над її рекомендаціями. З урядових кол повідомляють, що Айзенгавер плянує звернутися з окремим зверненням до Конґресу в січні 1958 року, в якому запропонує нову фармерську програму, щоб зменшити запаси фармерських продуктів, що знаходяться в урядових магазинах. Щоб це осягнути, треба б зменшити паритет, за яким фармери дістають допомогу від федерального уряду. Головні пункти нової урядової фармерської програми мали б бути такі: 1. Зменшення урядової допомоги фармерам за такі головні рільничі продукти як пшениця, кукурудза, бавовна, риж і земні горішки (арахіс) до 60 відсотків паритету (найнижчий паритет тепер виносить 75 відсотків). 2. Подібне зменшення паритету мало б відноситися і до молочних продуктів. 3. Скасування контролі над площею, на якій фармери управляють кукурудзу. 4. Скасування виплати відшкодування за ті акри землі, на яких управляється бавовну, пшеницю, риж і тютюн. 5. Поширити виплати з „земельного банку" за ті акри, які відкладені на консервацію землі і перемінені на ліси, пасовиська або культури трав. 6. Дозвіл на продаж закордонним країнам харчових продуктів на суму 1,500,000,000 долярів.

Крайове Виховне Товариство домагається $4.6 більйона на допомогу шкільництву

Вашингтон. — Виконний секретар Крайового Виховного Товариства д-р Вільям Дж. Карр заявив репортерам, що те товариство, членство якого виносить 703,000, ухвалило на своїх зборах в Шикаґо, що федеральний уряд повинен постійно підтримувати шкільництво, і в першому фінансовому році на цю ціль повинен видати 1,100,000,000 долярів, а впродовж п'ятьох років ця сума повинна зрости до 4,600,000,000 річно. Федеральна допомога шкільництву є конечна, якщо ця країна має з успіхом зліквідувати цю кризу, яка виникла внаслідок випущення СССР штучних сателітів. На думку д-ра Карра уряд в першому році повинен видати на стипендії для студентів 40,000,000 долярів, а четвертому році ця сума повинна збільшитися до 160,000,000 долярів, і такою вона повинна залишитися в наступних роках.

Волл Стріт висловлює обережну надію на поправу економіки

Ню Йорк. — При кінці минулого тижня деякі біржові посередники висловлювали надію, що незабаром закінчиться знижка акцій на біржі і почнеться знову ступнева звишка, яка вкінці приведе до такого стану, який був давніше, це значиться, що вдасться дійти до таких цін, які були перед знижковим періодом. Стан на біржі поліпшиться, коли вияснить справа податків в найближчому фінансов[illegible] році, поліпшиться ситуація з керованими стрільнами і коли зникне непевність щодо країн, які є членами Північно-Атлантійського Пакту (НАТО). До оздоровлення економіки причиниться і теперішня фінансова політика уряду, якщо вона і надалі буде послідовно змагати до втримання господарства на високому рівні. Вже тепер можна вірити, що настають вгорі згадані передумови до поправи економіки країни.

МекЕлрой вимагає додаткового більйона на зброєння

Вашингтон. — Секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой після повороту з Паризької конференції заявив, що буде просити Конґрес про ухвалення одного більйона долярів, який збільшить оборонний бюджет у фінансовому році, що кінчається 30-го червня 1958 року. Колишній секретар оборони Чарлз Е. Вилсон перед своєю резиґнацією заявив, що оборонний бюджет в найближчих роках виноситиме по 38 більйонів, вже два місяці після заяви Вилсона виявляється, що оборонні видатки вже в цьому році треба збільшувати, а на рік, який починається 1-го липня 1958 року, уряд призначає оборонний бюджет в сумі понад 40 більйонів долярів. Гадають, що члени Конґресу прихильно поставляться до внеску уряду про збільшення видатків на оборону, щоб приспішити продукцію керованих ракет, які згідно з ухвалою Паризької конференції, ЗДА мають продукувати і для членів Північно-Атлантійського Пакту (НАТО).

Гарриман обвинувачує Доллеса в непідготуванні конференції НАТО

Ню Йорк. — Губернатор стейту Ню Йорк Аверелл Гарриман, виступаючи в рамцях однієї з телевізійних програм, торкнувся теж і справ зв'язаних з конференцією держав НАТО, відбутою востаннє в Парижі. На думку Гарримана ця конференція була цілком непідготована державним секретарем Джаном Фостером Доллесом і президент Айзенгавер був поставлений у прикре становище, створене відмовою учасників конференції прийняти беззастережно американські пропозиції в справі озброєння ракетами і неґативного ставлення до евентуальних переговорів із Совєтським Союзом. Водночас із цим Гарриман висловив признання для през. Айзенгавера за його відважний виїзд до Парижу, як і за те, що він своїм особистим впливом допоміг вдержати єдність держав НАТО. З'єдинені Держави Америки — за словами Гарримана — повинні були виступити на Паризькій конференції із пропозиціями сприйнятливішими для своїх союзників. Самі лише мілітарні пропозиції і вимоги ставитися неґативно до переговорів з СССР зовнішньої політики не вичерпують. Щоб здобути сьогодні увагу і прихильність світу треба виступити із ширшою і сприйнятливішою для союзних держав і для всього світу програмою.

МЕМОРІЯЛ УКК ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРОВІ ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ НАТО

Вашингтон. — Перед відлетом президента Двайта Д. Айзенгавера на конференцію голів урядів 15-ти країн Північно - Атлантійського Пакту (НАТО), що відбулася в Парижі в днях 16-19-го грудня включно, Український Конґресовий Комітет переслав Президентові відповідний меморіял, висловлюючи в ньому свою опінію на суттєві справи американської закордонної політики. В меморіялі, що його підписав голова УКК проф. Лев Добрянський, УКК звернув, з належним респектом, увагу Президента на такі чотири справи, важливі для „вдержання і здійснення проводу ЗДА в світі": 1. Максимальне скріплення американської визвольної політики; 2. Пов'язання НАТО з Баґдадським пактом, Південно-Східнім Азійським Пактом (СЕАТО) та союзниками вільного світу на Далекому Сході; 3. Посилення спільних зусиль через Об'єднані Нації для допомоги відсталим країнам в Азії і Африці; 4. Систематична розбудова найосновнішої перешкоди для комуно-московського імперіялізму, за яку треба вважати спротив проти Москви всіх поневолених не-російських народів.

ВОЛ. ДУШНИК НА ФОРУМІ ДЖОРДЖТАВНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Вашингтон. — В неділю 22-го грудня, на радіо-телевізійному форумі Джорджтавнського університету виступав ред. Володимир Душник, дискутуючи з д-ром Слободаном Драсковічем, автором книжки „Тіто" — троянський кінь Москви", та д-ром Тобором Керекесом, директором Інституту етнічних студій в томуж університеті, про імперіяльну політику Москви у відношенні до сателітських країн. Модератором був Метью Воррен.

В Ню Йорку вшановано пам'ять проф. М. Грушевського

Ню Йорк. — Старанням окремого Комітету, створеного численними українськими організаціями, тут відбувся минулої неділі, 22-го грудня, в майже заповненій залі Українського Народного Дому Святочний Вечір для вшанування пам'яті проф. Михайла Грушевського, одного з найвидатніших українських державних мужів і вчених. На програму свята, що його відкрив голова Комітету інж. А. Гудовський, склались доповіді д-ра М. Стахова („П. Грушевський, як громадський діяч і перший Президент Української Народної Республіки"), проф. І. Крилова, інж. К. Туркала і проф. Г. Костюка та фортепіяновий виступ Ігоря Соневицького, що виконав дві власні композиції.

УВАН вшанувала Д. І. Багалія в 100-річчя народин

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА вшанувала урочисто пленарною конференцією минулої суботи 21-го грудня, видатного українського вченого й історика Дмитра І. Багалія у сторіччя його народин. Конференція відбулася в приміщеннях Українського Інституту Америки і її відкрив, виголосивши відповідну промову, та проводив нею проф. Філіп Мозлі з Колюмбійського університету. Доповіді виголосили: проф. Оскар Галецький: „Українська і польська історіографія — можливості співпраці"; проф. Олександер Оглоблин: „Дмитро Іванович Багалій й українська історична наука"; Павло Грицак: „Д. І. Багалій, як дослідник української опозиції 1820-их рр." та проф. Михайло Ветухів: „Д. І. Багалій у культурно-громадському житті". Приявних біля 100 осіб.

РІЗДВЯНЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ ПАПИ

Після виголошення Різдвяного Послання у Ватиканському радіо Святіший Отець Папа Пій XII уділив свого благословення всьому світові.

Закордонна політика Англії під обстрілом опозиції

Лондон. — Англійський уряд Геролда Мекміллена дістав вотум довір'я у палаті громад наприкінці дебати над закордонною політикою в минулу п'ятницю 20-го грудня ц.р. 289 голосами проти 251. Однак ця невеличка більшість у справі, яка повинна б радше з'єднувати обидві великі англійські партії, вказує на глибокий конфлікт внутрі англійського громадянства, коли річ іде про закордонну політику, конфлікт тим дивніший і складніший, що чейже всі англійці — з винятком комуністів — є за союзом з ЗДА і за перебування Англії в НАТО, — коментують закордонні обсерватори в Лондоні. Головними промовцями в тій дебаті були прем. Мекміллен, міністер закордонних справ Селвін Ллойд і речник Партії Праці в справах закордонної політики, Енюрин Беван. Названі представники уряду зреферували висліди Паризької конференції НАТО. Вони підкреслили, що Англія має завжди суверенне право рішати щодо баз керованих ракет на своїй території і про зроблення вжитку з атомових бомб, якими є вивіноване однаково англійське, як американське летунство в Англії. Беван скаржився, що він зустрів недавно в ЗДА „повний брак зрозуміння" для будь-яких розмов з СССР. Поруч з лейбуристами фактично проти уряду заявилось ще 29 консерватистів, які свідомо абсентувались і дальших 15 консерватистів, які стримались від голосування. Разом із лейбуристами вони закидують урядові Мекміллена нібито занадто велику слухняність супроти Вашинґтону. Однак — як підкреслюють коментатори — опозиціоністи не зуміли запропонувати ніякої іншої конкретної закордонної політики, що її треба би вести.

Єгипет став протектором нової комуністичної пропаґанди

Каїро. — Єгипетський уряд зорганізував „Конференцію солідарности азійсько-африканських народів", яка починає свої наради в найближчий четвер та яка насправді має стати новим проявом комуністичної і протизахідньої пропаґанди. Найкращим доказом на це є масовий приїзд комуністичних делеґацій, маніфестаційно- урочисте приймання їх в Єгипті та відмова численних західніх країн вислати туди своїх обсерваторів, з поясненням, що вони не зацікавлені комуністичними імпрезами. Офіційно називається, що це конґрес 84-х азійсько-африканських народів, з-посеред яких деякі ще не осягнули своєї політичної незалежности, задля заманіфестування права до волі всіх народів, наталврування імперіялізму і кольоніялізму та задля сприяння мирові. Насправді — гасла тієї конференції взяті цілком із словництва совєтської пропаґанди. В минулу неділю з Москви прилетіла делеґація на той „конґрес" з 70-ма совєтськими та сателітними комуністами. Члени урядів не беруть в тій конференції участи, але, очевидно, комуністичні уряди в СССР, всіх европейських сателітних країнах, північному В'єтнамі, комуністичному Китаї і північній Кореї попризначували туди своїх делеґатів. На летовищі в Каїро зорганізовано урочисте прийняття для совєтських і сателітних „дорогих гостей, післанців миру", а серед приявних були м. і. 3.000 єгипетських студентів. Деякі антикомуністичні країни, як напр. Японія, сподіваються заколотити 100%-ву комуністичну гармонію на тому конґресі.

ЗИМА ПРИЙШЛА ПІД ЧАС МАЙЖЕ ЛІТНЬОЇ ТЕМПЕРАТУРИ

Ню Йорк. — Зима почалася 1-го грудня в 9:45 годині ввечорі, бо тоді саме сонце світило над 23-им ступнем і 26.6 мінути найдалі на південній півкулі, але ніхто майже не думав про зиму, бо температура в Ню Йорку виносила 56.8 ступня, хоч нормальна температура для 21 грудня становить 35 ступнів.

„СВОБОДА" У РІЗДВЯНОМУ ЧАСІ

З уваги на Різдвяні Свята за новим і старим стилем, у публікації „Свободи" будуть деякі зміни. Чергове число щоденника появиться з датою 26-го грудня. „Свобода" з 27-го грудня матиме 8 сторінок, при чому 4 сторінки буде вкладка „ВІСТІ ЗУАДКомітету". „Свобода" з 28-го грудня появиться нормально разом з англомовним „Українським Тижневиком", а чергове число, що появиться з датою 31-го грудня, буде також на 8 сторінок із місячними звітами УНСоюзу та „Трибуною УНСоюзу". Перше число „Свободи" в новому 1958-му році появиться з датою 2-го січня. Число з п'ятниці 3-го січня появиться разом з різдвяним англомовним „Українським Тижневиком", а з датою 4-го січня появиться 8-ми сторінкове різдвяне число щоденника. Після того чергове число „Свободи" друкуватиметься в понеділок, 6-го січня, з датою 8-го січня, з уваги на Різдво за старим стилем, що припадає на вівторок, 7-го січня. Дальші числа появлятимуться нормально. Так само з уваги на недостачу місця на різдвяний час припинено публікацію сторінок молоді в англомовному „Українському Тижневику". Їх публікація продовжуватиметься нормально, починаючи з числом, що появиться з датою 11-го січня.

ПАПА ПІДТРИМУЄ ПРАВО ЗАХОДУ ДО ОБОРОНИ

Рим. — Папа Пій XII, не називаючи за іменем НАТО і його останньої Паризької конференції ані большевиків, насправді присвятив своє Різдв'яне звернення теперішній ситуації, підтримавши на цілій лінії право західніх держав протиставитись суцільним фронтом совєтській загрозі. Папа виголосив своє 19-те з черги Різдв'яне звернення в останню неділю перед римо-католицьким Різдвом, а не в навечер'я Різдва, з уваги на часописи, які не появляються в Різдв'яні свята. Як у минулих роках, Різдв'яне звернення Папи було формально відповідю на бажання, що їх склали йому члени Священної Колегії кардиналів і члени папського двору. Папа промовляв 40 хвилин, а його промову передавано через всі европейські та міжнародну радіостації.

Провідний мотив цьогорічного Різдв'яного звернення Папи — необхідність зберегти „Вічну гармонію Бога" у світі. „Світ повинен і мусить бути повернений назад до свого первісного стану гармонії". „Божеська симфонія всесвіту, особливо на землі і між людьми, була передана Найвищим Творцем людству, щоб вона, наче велетенська оркестра, перетривала всі часи...." Людина, діставши від Бога місію провадити на землі його святі закони, має тим самим відповідальність дбати, щоб не був порушений християнський порядок. Папа виступає проти „розпуки песимістів і резиґнації безрадних". Він підкреслює небезпеку, яка настала б для всього людства, коли б людина перестала контролювати висліди свого власного поступу, які повинні служити для добра, а не на зло людям. Він потверджує право людей єднатися для спільних добрих цілей. „В ім'я спільного добра, головною базою для дії не тільки християн, але також всіх людей доброї волі, повинні бути порядок і божественна гармонія світу". Поступ, що ним не керує розум, може принести шкоду людям. Тому люди мають право і моральний обов'язок лучитися задля самооборони проти небезпеки використання осягів технічного поступу ворогами християнського ладу на землі. Папа, перестерігаючи проти залякання новими „знаками на небі", водночас поручає не відкидати „спроби з ціллю осягнути порозуміння щодо миру". Однак Папа підкреслює, що річ не так у поспіху в організації оборони, як радше у тому, щоб тривко перешкодити перекиненню ладу. Світ мусить дістати „простір для віддиху", бо він „вже натерпівся надто багато". Тому Папа вітає „вузли дійсної приязни між народами" та водночас закликає народи позбутися взаємних підозр і недовір'я.

За однозгідними західніми коментарями — це Різдв'яне звернення Папи було підтриманням останнього Паризького з'їзду НАТО та новим наталврованням аґресивного й безбожницького комунізму, проти якого всі люди доброї волі повинні єднатися задля спільної оборони.

Москва відкидає пропозиції НАТО в справі роззброєння

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, а після нього Нікіта Хрущов, відкинули у своїх промовах на сесії Верховного Совєта в минулу суботу 21-го грудня пропозиції Паризького з'їзду 15-х держав НАТО, щоб Совєти приступили до дальших нарад у справі роззброєння на терені новообраної 25-членної Комісії Об'єднаних Націй для цієї справи, або, щоб у цій справі відбути з'їзд міністрів закордонних справ 4-х великодержав включно з Совєтами. З свого боку, Громико повторив давні арґументи, що, мовляв, нема чого переводити нову конференцію у такому складі, що в ньому більшість становитимуть члени НАТО і тим самим вони майоризуватимуть Совєти. Зате однаково Громико, як Хрущов повторили „мирові" пропозиції з останніх листів Булґаніна: про негайне припинення атомових вибухів, про „пакт неаґресії" між державами НАТО і СССР і „пакт приязни" між Большевією і ЗДА і т.п. Обидва большевицькі вожаки хвалили Норвеґію і Данію за їх спротив прийняти атомову зброю і влаштувати у себе ракетні бази. Хрущов зокрема прославляв ще „невтральних" прем'єрів Індії, Індонезії, Бірми, Єгипту і Сирії. Хрущов признав, що між СССР і Югославією далі існують „ідеологічні розбіжності", але запевнив про „приязнь" між тими двома комуністичними країнами. Громико і Хрущов запропонували конкретно — скликати надзвичайну сесію Об'єднаних Націй для справи роззброєння або нову конференцію голів урядів, себто повторити Женевську конференцію з 1955 року, включивши до неї ще індійського прем'єра Неру. В колах Об'єднаних Націй твердять, що надзвичайну сесію ОН в найкращому випадку можна б скликати щойно весною 1958 року.

В АМЕРИЦІ

● **В суботу 21-го грудня** висвятився у Ню Йорку в катедрі св. Йоана на священика Протестантської Епископальної Церкви 62-річний підприємець Джордж М. Дейвіс. Перед висвяченням він заявив журналістам, що вже довго думав про те, щоб стати священиком. Джордж Дейвіс одружений і має заміжню доньку та двох внучок.

● **Уряд Іміґрації і Натуралізації** в Ню Йорку вирішив депортувати колишнього румунського промисловця Ніколаса Малаксу, який в роках 1934-1944, був прихильником нацистів, а в роках 1944—48 комуністів. До ЗДА він прибув із Арґентини в 1953, на основі невірних інформацій, діставши візу в американському консуляті.

● **Директор Смітсонської Астрофізичної Обсерваторії** в Кембріджі, Массачусетс, д-р Фред Л. Віппел, передбачає, що перший совєтський „Спутнік", який кружляє довкола Землі від 4-го жовтня згорить у першому тижні січня 1958 року.

● **Минулого тижня** випродуковано в ЗДА 6-мільйонове авто, а коли рахувати і вантажні авта, то це було б уже 7-мільйонове авто, випродуковане в цьому році. Минулого року випродуковано в ЗДА 5,801,865 особових авт.

● **74-річний мільйонер Сайрус С. Ітон** із Клівленду, Огайо, одружився з 35-річною Анною К. Джовнес, яка в 1946 році захворіла була на поліо і від того часу не може ходити, а їздить у кріслі. Ітон має 7 дітей від першої жінки.

У СВІТІ

● **Комуно - німецький уряд** завів обов'язок мати пашпорти для тих, що виїздять з Східної Німеччини й Східнього Берліну, і тих, що приїдять звідтіль. До цього часу Берлін, поділений на вільний і підсовєтський, не знав пашпортового примусу. Новий розпорядок належить до трюків большевицької холодної війни, стосованих супроти Заходу.

● **Совєтська преса** палко заперечує, начебто в СССР панує антисемітизм. Московська радіовисильня запевняє, що в СССР діють божниці (синагоги) і що такі жиди, ак письменник Ілля Еренбурґ, чи мистці, як скрипаль Давід Ойстрах або піяніст Еміль Гілельс — можуть свобідно виступати. Большевики промовчують, що вони виступають, як російські письменники, носії російської культури, пишуть російською мовою і служать пропаґанді російщини за кордоном.

● **Новим „прем'єром"** найбільшої складової частини СССР, Російської СФСР, призначено одного із приятелів і вірних слуг Хрущова, дотеперішнього секретаря Лінінградської партійної організації, Ф. Козлова. Його попередника Міхаїла А. Янова здеґрадовано до ролі його заступника.

● **Колишній комуністичний „прем'єр"** найменшої у світі республіки Сан Маріно в Північній Італії, 33-річний Джузеппе Маяні розчарувався щодо можливостей своєї дальшої політичної кар'єри і виїхав до Бельгії на свою давню працю: робітника в копальні вугілля. Республіка Сан Маріно оточена італійською територією і має всього 14,000 мешканців.

● **У французькому пасажирському літаку**, що з 89 пасажирами летів минулого четверга з Орану в Альжирі до Парижу — вибухла бомба. Щасливим збігом обставин вона пошкодила тільки каросерію, не завдавши шкоди моторові і проводам, так, що літак зміг долетіти до летовища в Ліоні. Ніхто не був поранений.

● **Єлисавета II і князь Филип Единбурзький** були приявні на урочистому посвяченні відбудованої з руїн після другої світової війни церкви св. Діви в Лондоні. У найближчій околиці цієї старовинної церкви приміщуються будинки великих лондонських часописів, які й склали $700,000 на її відбудову.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. I.

ТРУДНОЩІ КЕРІВНОЇ РОЛІ ЗДА

З'їзд 15-ох держав НАТО „на вершинах", який щойно закінчився в Парижі, голоси міжнародної преси у зв'язку з ним і велика стаття державного секретаря Джана Фостера Доллеса в останньому числі „Лайфу" під оптимістичним заголовком „Наша справа переможе" — кидають яскраве світло на надзвичайні труднощі у виконуванні З'єдиненими Державами їхньої ролі лідера вільного світу. Можна спостерігати паралельний подвійний парадокс: усі в Америці, без уваги на партії, вважають недискусійною справою, що саме Америка має виконувати місію лідера вільного світу. Всі визнають принцип, що вивінування Америки в матеріяльну і моральну силу, потрібну для такої провідницької місії, мусить вестися на поза- і понадпартійній базі, отже навіть ширшій, ніж двопартійна політика. Однак, тут же, на жаль, аж надто часто міжпартійне суперництво спонукує опозиційну партію робити такі труднощі урядовій партії, у висліді чого ціла країна тратить на авторитеті у вільному світі. Конкретний приклад — сумні наслідки ощадностевої бюджетової політики за попередньої сесії Конґресу. Внаслідок стосування в бюджетових дебатах критерію „масло, а не гармати", сповільнено темп досліджень у ділянці військової техніки й облегшено Москві осягнення переваги щодо далекосяжних ракет та міжплянетарних сателітів. Відомо, що *совєтська пропаганда зуміла послабити у вільному світі віру* у військову могутність ЗДА.

Ще більші труднощі спричиняє другий парадокс: всі країни вільного світу хочуть американського лідерства і вимагають від Америки, щоб вона була лідером. Вони покладаються на її мілітарну силу, на її технологічні осяги, на її багатство і на її невичерпні джерельні можливості. Але водночас вільні країни надзвичайно чулі, щоб американське лідерство ні трішки не заторкнуло не то їхніх суверенних прав, але й їхнього державницького престижу та національної амбіції. Франція боїться, щоб ЗДА з Англією за її плечима не „продавали" арабам її інтересів у Північній Африці. В Західній Німеччині раз-у-раз піднімається острах, щоб ЗДА за ціну порозуміння з Совєтами про роззброєння не відсунули на задній плян проблеми німецького об'єднання. Бельгія і Голляндія зголосили недавно цілий меморіял про потребу пильнішого вислухування „малих союзників" при військовому плянуванні в НАТО. Англійська публічна опінія, підбичовувана саркастичним тоном своєї популярної преси, все ще не всилі стравити, що головним командантом збройних сил НАТО є завжди американський генерал. А такі факти, як виступи прем'єрів Норвегії і Данії на Паризькому з'їзді НАТО проти вивінування їхніх військ атомовою зброєю і проти ракетних баз на їх територіях — вказують на небезпечні невтралістичні тенденції, поширювані пацифістами, соціялістами і слабодухами.

Всі країни вільного світу, в першу чергу з бльоку НАТО, розуміють, що їхня власна безпека, ба навіть їхня фізична екзистенція залежить передусім від потуги ЗДА. Теоретично всі вони признають, що вільний світ мусить мати сильного й рішучого лідера, і що може ним бути тільки ЗДА. Але практично вони постійно обмежують те лідерство, вони стискають його вимогами найтіснішої консультації в усіх справах та спротивом проти приймання Америкою рішень у міжнародних справах на власну руку. Однак, Англія і Франція, не повідомивши Вашинґтону, виступили восени 1956 р. збройно проти Єгипту, англійський прем'єр Іден поза плечима Айзенгавера і Доллеса запросив на Женевській конференції в 1955 році Хрущова й Булґаніна до Лондону; а канцлер Аденауер не попередивши Вашинґтону, погодився у вересні 1955 р. нав'язати дипломатичні взаємини з СССР.

Це є не справою престижу чи амбіцій, а центральною і основною справою всієї політики вільного світу: його відношення до Москви. З-поміж усіх держав НАТО ЗДА найбільше попеклись на зламанні умов Совєтами: договору про визнання Америкою Сов. Союзу і нав'язання з ним дипломатичних взаємин у 1933 році, Ялтинського договору з 1945-го *року і спільного комунікату з Женевської конференції* у 1955 році. Америка пізнала на власній шкірі, що то значить совєтське шпигунство і які жертви завдала війна в Кореї. І тому Вашинґтон з цілком оправданою неохотою ставиться до всяких дальших розмов. Згадану Женевську конференцію „на вершинах" влаштовувано головно під натиском Англії. Тепер Західня Німеччина, Нарвегія і Данія наполягають на скликанні нової конференції з большевиками. Але вести її має знову Америка і відповідальність за її висліди має брати на себе Америка! Совєти накинули силою своє лідерство комуністичним країнам, і вони мусять її слухати. Західні країни самі хочуть американського проводу, але ускладнюють його своєю поставою, своєю політикою. Ясно, що на цьому знову користає Москва.

РОКОВИНИ МОСКОВСЬКОЇ АҐРЕСІЇ Й ІНТЕРВЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

Як повідомили вже московські органи совєтської компартії й уряду, „Правда" й „Ізвєстія", день 25-го грудня ц. р. призначено для відбуття по всій Україні мітинґів і імпрез для відзначення „40-річчя існування Української РСР". Згідно з офіційними совєтськими повідомленнями, 40 років тому, „в днях 24-25 грудня 1917 року, відбувся у Харкові перший Всеукраїнський З'їзд Рад" (робітничих, селянських і солдатських депутатів), який, „висловлюючи задушевні думи і змагання українського народу", вирішив „проголосити Україну республікою совєтів". В цих же повідомленнях стверджується, що причинились до „перемоги соціялістичної революції" в Україні „трудящі України, які під керівництвом большевицької партії піднялися на оборону своєї щиронародної влади від контрреволюційних сил і при підтримці братських народів 8-го лютого 1918 р. вигнали з Києва контрреволюційну Центральну Раду" („Правда" з 4 грудня ц. р.).

В усіх цих офіційних повідомленнях скрупулятно промовчано або цілком перекручено всі ті історичні факти й події, які є наявним і переконливим запереченням проголошуваних тепер Москвою „українських" урочистостей. Так, між іншим, Москва і її намісники в Україні соромляться згадувати сьогодні факт, що першим скликуваним за директивами Москви і для здійснення продовжуваної „ізсередини" московської інтервенції в Україні був „всеукраїнський з'їзд робітничих, селянських і солдатських рад", що відбувся 17-го грудня 1917 року в Києві. Цей організований б о л ь шевиками з'їзд, що в ньому взяло участь 2,500 депутатів, величезною більшістю, бо проти тільки яких 60 голосів большевицької фракції, заявив своє повне довір'я до Центральної Ради і її політики. Скликаний з доручення Москви нашвидкуруч черговий „всеукраїнський з'їзд робітничих, селянських і солдатських рад", що відбувся в днях 24-25 грудня в Харкові і що його називають тепер „першим", був тільки конспіративним мітинґом делеґатів большевицьких організацій Харкова і деяких донбаських та криворізьких збольшевичених робітничих рад, які були репрезентантами тільки невеликої частини українського населення і тільки деяких українських районів. Обраний на цьому з'їзді Центральний виконавчий комітет складався, згідно з даними совєтських наукових джерел, із 40 осіб, в тому числі з 35 членів московської большевицької партії. Створений цим Центральним виконавчим комітетом для противаги Генеральному Секретаріятові Центральної Ради „народний секретаріят" ніяким українським совєтським урядом не був, бо очолювали його на ділі такі московські большевики, як Євгенія Бош і відомий большевицький діяч Артем (справжнє прізвище Ф. А. Серґєєв). Про „народність" цього „першого всеукраїнського з'їзду рад" і про „незалежність" цього першого „українського уряду" свідчить дуже характеристичний факт, промовчуваний під час теперішніх урочистостей Москвою, а саме — що Харків, де відбувся цей „з'їзд" і де проголошено „українську республіку рад", мусіла... визволяти від „контрреволюційних сил" зараз таки на другий день після згаданого проголошення, бо вже 26 грудня 1917 року, московська армія під командуванням Антонова-Овсієнка.

Ще облуднішою брехнею є твердження совєтської пропаґанди і офіційних „святкових повідомлень", що на оборону проголошеної в Харкові „щиронародної влади" піднялися „трудящі України". Один із таких „трудящих", згаданий вище Антонов Овсєєнко, був командиром 30-тисячної московської большевицької армії, створеної з колишніх ґвардійських та матроських „отрядів", які акуратно 25 грудня 1917 року, значить у день проголошення в Харкові „незалежної і суверенної" совєтської „української республіки", рушили чотирма групами на Україну з Гомеля і Брянська в напрямі на Харків, Полтаву, Конотоп і Чернігів. Другим таким „трудящим України" був ославлений московський большевик М. Муравйов, що, рушивши на Бахмач і Київ, вчинив кривавий погром під Крутами в бою з горсткою українських гімназистів і студентів, і потім, зайнявши 8 лютого 1918 року Київ, намагався втопити з крові незалежницькі змагання українських селян, робітників і української інтелігенції.

Так само, вкінці, звичайною совєтською брехнею є сьогоднішнє твердження Москви, що вся ця збройна московська аґресія й інтервенція була боротьбою, спрямованою на ліквідацію буржуазної, протинародної реакції і контрреволюції. Кинувши проти України армії Антонова-Овсієнка та Муравйова і створивши цього ж самого дня большевицький маріонетковий „український совєтський уряд" в Харкові, Москва з допомогою цих стосованих нею багато разів тоді і пізніше аґресивно-інтервенційних засобів і заходів почала формальну війну із створеною волею українського населення і визнаною самою ж московською радою народних комісарів українською незалежною державою. Ця проголошена і започаткована червоною Москвою війна була спрямована проти української національної революції і проти задушевних дум і змагань мільйонових українських мас, доказом чого був їх жертвенний і повний посвяти збройний спротив московським аґресорам — інтервентам в 1917-му, 1918-му і наступних роках, що продовжується досьогодні та напевно не припиниться, аж московський аґресор буде прогнаний з України, а український нарід знову здобуде свою національну волю та державну незалежність і соборність, що їх він передрішив 22-го січня 1918 і 1919 рр.

ТІНІ ЗАМОРДОВАНИХ КОБЗАРІВ У КИЄВІ

У днях 16-23 листопада переведено в Києві „тиждень української радянської музики", *присвячений* 40-річчю „великого жовтня". В Колонній залі республіканської філармонії, по фабричних клюбах, „палацах культури", залях київських високих шкіл відбулися концерти з творів українських к о м п озиторів, представників старшої й молодшої ґенерацій.

З чим же прийшли на це „велике свято" творці української музики? Як нова хрущовська доба з її рекламованими полегшами, еволюцією та співіснуванням позначилася на розвитку музичного мистецтва?

На цю тему знаходимо в київській „Радянській Україні" широкий репортаж, який починається так: „Вільно тепер (тобто „під мудрим керівництвом" Нікіти Хрущова), на повні груди звучать і українська, і (обов'язково!) російська народні пісні, і пісні створені радянськими композиторами. В цих піснях розкривається душа народу, його історія..."

Живою ілюстрацією до цього твердження тут же таки подається нова програма Державного українського народного хору, підготовлена до 40-річчя Жовтня. Ось вони ті „українські" пісні, що буцімто розкривають душу народу: „Слава жовтневій річниці" (слова Д. Білоуса, музика Г. Верьовки), „Дума про Леніна" (слова і музика Мовчана), „Пісня про Арсенал" (слова Шумова, музика С. Добровольського), „На колгоспних нивах" (слова В. Лефтія, музика А. Філіпенка) „Спасибі партії" (слова Т. Масенка, музика К. Мессалітінова). До речі, в цій останній сюїті з п'яти пісень „відображена ціла епоха життя і боротьби українського народу за соціялізм"... А „Дума про Леніна", — як глибокодумно стверджує автор репортажу — „витримана в стилі старовинних кобзарських дум" і „дуже глибоко хвилює і зворушує слухачів".

Все це було б дуже смішно, якби не було дуже сумно. Бо вже з цієї програми Державного народного хору бачимо, що жадних змін в розвитку українського музичного мистецтва хрущовська доба не принесла, хібащо запрягають тепер ще щільніше народну пісню „на службу комунізмові", ще глибше залазять в душу народу, щоб труїти її зсередини.

Але це ще не все. Державний український хор може похвалитися й іншими „хорошими піснями": „Буревісником" на слова Максима Горького, музика А. Кос-Анатольського, двома піснями про похід Ковпака і... „Галичанкою" А. Штогаренка на слова П. Воронька. Останнє — це вже реверанс і заохота „визволеним братам".

Апотеозою вокальної частини програми була „багата й змістовна українська народна (?) пісня" під назвою „І у вас, і у нас", в якій автори та виконавці бажають слухачам відсвяткувати ще й сторіччя Жовтня, а самі збираються поїхати з гостинними виступами на... Марс.

Як бачимо, оперативність упорядників програми не залишає бажати кращого: щойно закружляв над землею „спутнік" із здохлим псом, а вже в програмі Державного хору появляється відповідна нова точка, що прославляє совєтську науку, яка, мовляв, і так далі...

Державний український народний хор, — закінчує свій репортаж автор, — прекрасний пропаґандист народної пісні.

В іншій статті цієї ж газети читаємо про Державну капелю бандуристів УССР (мистецький керівник О. Міньківський), яка також виступала з своєю жовтневою програмою в Колонній залі київської філармонії. В цій програмі, крім занудних „Шляхами перемог" та ін., є вже дещо з правдивих українських пісень („Гуляв чумак", „Реве та стогне", „Пісня про Кармелюка", навіть „Гуцулка Ксеня"). Проте, цікаве не це.

„Перед початком концертів, — читаємо в „Радянській Україні", — громадяни могли оглядати експонати виставки, присвяченої історії цієї капели. І тут зустрічаємося з деякими інтересними деталями. Автор статті пише: „Вони (відвідувачі) з вдячністю згадували імена засновників і керівників колективу, яким нині по праву пишається мистецтво радянської України — імена таких майстрів, як В. Кабачок, М. Михайлів, Д. Балацький, Д. Піка..."

Хто ці люди, про яких згадує совєтський журналіст?

У „Свободі" з 6 грудня ц. р. вміщена була, написана на підставі матеріялів П. Панаєнка, стаття п. з. „Стисла історія капелі бандуристів ім. Т. Шевченка" — славної капелі, яка перебуває тепер в Дітройті, в Америці, і в недалекому часі збирається, на чолі з Г. Китастим і В. Божиком, вирушити в подорож по світі. Автор цієї статті описує той довгий і тернистий шлях, що його перейшла капеля Думка, нинішня Державна капеля бандуристів УССР. І ось у тій статті про згаданих в „Радянській Україні" „засновників і керівників колективу", експонованих на виставці, знаходимо короткі, трагічні згадки. Визначний теоретик музики, мистецький керівник капелі В. Кабачок, — пригадує П. Панасенко, — у 1934 році при виході з концертової залі в Києві був заарештований і потім засланий на Колиму, звідкіля вже не повернувся. М. Михайлів, що став після нього керівником капелі бандуристів, був зліквідований з наказу НКВД в шпиталі, де лежав хворий. Пізніший керівник капелі Балацький був заарештований на Кавказі, і після того слід за ним запався. Доля Д. Піки — невідома. Про численних рядових кобзарів, членів капелі, яких вимордувало НКВД, совєтський журналіст не згадує зовсім.

Чи знають про долю всіх цих людей, ентузіястів кобзарського мистецтва, відвідувачі виставки в Києві? Напевно не знають. Знищених Москвою мучеників-кобзарів хрущовські посіпаки навіть не вважали за потрібне „реабілітувати", як то зробили вони з деякими розстріляними письменниками та поетами, а просто представили на виставці так, немовби повмирали вони природньою смертю. Так безпечніше.

В. С-ко

Володимир Гай

СУЧАСНИЙ СТАН СЛАВІСТИКИ В ЗДА

(1)

Одною з характеристичних прикмет післявоєнного періоду, інавґурованого Ялтинським договором на початку 1945 року, є постійний зріст впливів Совєтського Союзу на міжнародній арені. Рівночасно з цим росте зацікавлення його проблемами в західньому світі. Ще в 1943 році американські академічні кола передбачали зміни в повоєнному укладі світових сил та ролю Совєтів в цьому укладі, і тому домагалися відповідного поширення совєтознавчих студій. Якщо в 1941 році тільки 10 американських університетів включили в свої програми курс російської мови, то в 1946 році їх було 57. Якоб Орнштайн у своїй статті „The Development and Status of Slavic and East European Studies in America Since World War II" (The American Slavic and East European Review. October 1957.) начислює їх 165 з усіх 1800 американських університетів та каледжів*). Десять із цих 165-ох високих шкіл мають у своїй програмі вищі (graduate) курси російської мови. Загальне число американських студентів, що вивчають російську мову, є 4,000. Це число порівнюючи дуже мале, коли взяти під увагу, що 10,000,000 підсовєтських студентів включно з учнями десятиліток, вивчають англійську мову (див. статтю того ж Якоба Орнштайна „To Win the Languages Race with Russia", The New York Times Magazine, Sept. 15, 1957, p. 49).

Систематичне вивчення совєтської проблематики не обмежується тільки російською мовою, а поширюється на ділянки економії, історії, державного устрою, міжнародних зв'язків, соціяльного та ідеологічного аспекту літератури, де російська мова є допоміжним засобом при використанні джерельних матеріялів. В Америці такий підхід до студій проблематики даного простору звуть area studies. Ці досліди соціяльних і політичних наук можна поділити на чотири категорії: 1. Досліди, що стосуються оборони країни — їх підтримує уряд; 2. Досліди, що їх фінансують філянтропійні фундації, такі, як Ford Foundation, Rockeffeller Foundation, Carnegie Corporation; 3. Досліди, що ведуться з допомогою самих університетів; 4. Досліди, що ведуться поодинокими людьми за допомогою наведених вище установ, або без неї. В деяких випадках допомога приходить з кількох джерел. Згідно з твердженнями професора Колумбійського університету Александра Даліна, західній світ видає пересічно 250 книжок річно з совєтських чи дореволюційних проблем Росії. Ці книжки є саме вислідом згаданих вище дослідів.

Совєтознавчі центри Америки зосереджені при 13-ти університетах, а саме: Коломбія Юніверсіті має т. зв. Рашен Інститут; Юніверсіті оф Каліфорнія — Інститут оф Славік Стадіс; Дартмут Каледж — Департмент оф Рашен Сівілізейшин; Фордгем Юніверсіті — Інститут оф Контемпорарі Рашен Стадіс; Гарвард Юніверсіті — Ріджонал Проґрем оф ді Совєт Юніон; і Рашен Рісирч Сентер; Джон Гопкінс Юніверсіті — Скул оф Адвенст Інтернейшенел Стадіс; Юніверсіті оф Міннесота — Рашен Ерія Стаді Проґрем; Ню Йорк Юніверсіті — Рашен Проґрем ін ді Інститут оф Паблік Аферс енд Ріджонел Стадіс; Сиракюз Юніверсіті — Рашен Стадіс; Юніверсіті оф Вашінгтон — Фар Істерн енд Рашен Інститут; Сйл Юніверсіті — Форін Ірія Стадіс: Рашія.

Крім згаданих вище університетів, додаткові можливості для студій совєтознавства існують ще в Юніверсіті оф Алабама, Джордж Вашінгтон Юніверсіті, Юніверсіті, Юніверсіті оф Індіяна, Айова Стейт Юніверсіті, Пенсилвенія Стейт Юніверсіті та в Юніверсіті оф Ютаг. Поважна частина совєтознавчих центрів була створена дотаціями різних фундацій. Ці дотації зменшено і в деяких випадках припинено, а тому деякі центри стали самі себе оплачувати. Більшість центрів була заснована після війни, і тому їх вік не перевищує 10-ти років.

Цитований Орнштайн подає, що 1953 року в Америці було 1085 совєтознавців і спеціялістів у справах Східньої Европи. З них 213 займались політичними науками, 217 були істориками та 205 — економістами. Для кращого розуміння методи і ролі совєтознавчих центрів зупинимось тут над працею і структурою одного з них, а саме — Російського Інституту (в скороченні — PI) при Колумбійському Університеті в Ню Йорку. Інститут почав свою академічну діяльність у вересні 1946 р. за фінансовою допомогою Рокефеллер Фавндейшн. В 1956/57 шкільному році тут було 5 повних професорів (економіка, міжнародні зв'язки, історія, державний устрій і література) та два асистенти-професори.

Кандидатом на диплом (сертіфікейт) Російського Інституту може бути студент із ступнем бакалавра (БіЕй або БіЕс) або еквівалентом. Програма розчислена на два роки, і за той час кандидат повинен мати 67 пунктів, з яких частина припадає на обов'язкові предмети в інституті, а частина на курси з ділянки, з якою кожний кандидат пов'язаний (напр., історія, економіка і т. п.). Відповідний есей є одною з передумов для одержання диплому, і в багатьох випадках цей есей зачислюється як магістерська праця для тих, що рівночасно кандидують на ступінь мастера. По одержанні диплому докторантам потрібно додаткових 15 пунктів, писемний іспит і дисертацію (див. Russian Institute 1957-1958. Columbia University, Bulletin of Information, Series 57. No. 19. May 11, 1957).

*) Автор має на думці що статтю, коли покликається на Орнштайна в інших місцях допису.

Володимир Янів

РЕІНКАРНАЦІЯ МУРІВ

Подорожні враження з Італії

(7)

Це наверствовання, яке видно в поодиноких будівлях, перекидається на цілі комплекси, і так, наприклад, Форум, який, власне кажучи, повинен бути символом поганського Риму, зберігає будівлі молодої християнської громади. І так, наприклад, руїни базиліки „санкта Марія Антіква" прилягають до подібних руїн поганських святинь.

Якщо дивитися на ці численні руїни саме в сусідстві перебудованих із них будівель, якщо дивитися на наверствовання й перебудовування будівель, чи їх перетворення, тоді навіть від руїн не дихає смутком тендітної дочасности, а навпаки й руїни говорять тою самою мовою, що двохтисячолітні будівлі Риму імператорів. У Римі нема смерти: в Римі маємо вічне життя у всіх його постатах. Величним є безперервне тривання ц і с а р с ь к и х „думб" чи пантеону, але не менше полонить „реінкарнація мурів" Капітолія чи давніх поганських святинь, які в новому втіленні досягли вищого ступеня свого буття. Вони співають гимн людському генієві, який тернистою дорогою шукання доходить до Правди, щоб їй поклонитися в покорі. І в цім настрої загальної реінкарнації оживають і руїни, які тільки на перший погляд розпливаються у пил забуття. Тим часом вони живуть, навіть у своїй первісній формі, навіть не вбудовані у нові будівлі, не перетворені. Вони притягають мандрівників, що в паломничім настрої схиляються над камінням і відчитують з нього таємниці минулого життя й давніх дій. І ми, горді люди XX віку, саме серед тих руїн мусимо із соромом зрозуміти, *як загубилися ми в нашій погоні за успіхом*, в нашім поспіху, в бажанні поступу. Саме серед тих руїн вчимося розуміти, якими великими майстрами життя були ті, які їх колись будували. Які знали, що по творчій праці мусить іти відпруження дозвілля, і намагалися те дозвілля формувати в якнайдоцільніший спосіб. Не думаємо про часи декадансу, коли Рим поволі котився до занепаду і починав потопати у вигодах і розкоші, але про час розквіту, коли він умів працю й дозвілля спропорціонувати, і дбав, щоб тіла й ума не виснажувати. І тому стільки серед руїн термів, і тому стільки — серед басейнів і лазничок тих термів — місць відпочинку чи товариської розваги, де можна було в спокої розважити власні недавні вчинки, шукати у хвилевім відпруженні великих візій майбутнього чи передумати нові пляни. Ось, як приклад, візьмімо „Античну Остію", руїни якої щойно недавно відкрили приблизно двадцять км. від Риму. Це — давній *порт Риму*, через який довозили збіжжя з Єгипту, але з якого ішли також усі корабельні лінії до всіх заморських провінцій Риму. І що вдаряє в тому торговельному місті: не збіжеві комори й портові споруди, не казарми портової поліції, але святині, фора, площі „корпорацій", театр, терми з преґарними мозаїками... І навіть скромні рештки минувшини вказують, з яким мистецьким смаком були влаштовані важливіші площі того наскрізь ділового містечка. На відкритій площі „корпорацій", отже щось вроді торговельних аґентур, збереглися досьогодні мозаїки, що з них можна відчитати, з якими заморськими портами утримувала Остія стосунки: африканськими, еспанськими, південно-французькими, сардинськими. Вже цей факт вказує, що мешканці Остії не були це пусті балакуни, які гаяли час на торговицях чи купелі. Але вони знали, що правдива творчість потребує зосередження, застанови, спокою, поради, — іноді самотности, іноді навпаки, відповідного товариства. І що нас, зокрема, мусить соромити, то це кількість святинь, які свідчать, що цей поганський нарід мав чи не більше духової потреби лучности з божеством, ніж ми, що чванимося посіданням правдивої віри. І чи саме не та кількість святинь, яка вказує на релігійну поставу й на потребу релігії римлян, не вияснює нам, що це саме з Риму християнство розпочало свій переможний похід. Але чи саме та кількість святинь не нагадує нам, що ми сьогодні в нервозній метушні, яка нам забирає кожну хвилину застанови, віддалилися від первісного змісту й чистоти віри, що жадає від нас духових вправ, до яких потрібно глибокої задуми?..

І це є інший аспект руїн і мурів, і це є інший аспект „вічности". Відчитуючи із слідів минувшини не тільки її зовнішню велич і могутність, її експансивність і панування, але також подиву гідний спосіб життя, ми настільки тужимо за минулим, що наступає не тільки реінкарнація мурів, але й людей. Звичайно, ця реінкарнація стосується насамперед італійців: і тому нарід, який може похвалитися, що має найбагатшу історію в світі, ще сьогодні творчий і динамічний. Скільки давніх імперій згинуло, скільки народів живе лише в історії. А італійці живуть і творять. Дванадцять століть історії римського королівства, республіки й цісарства вичерпали хвилево потенцію народу. Але на давній величі, з руїн минулого відродилися не тільки будівлі, але також нарід. У новій реінкарнації, але без перерви тяглости. Як нове наверствовання. Як ренесансовий поверх Капітолійської площі на давніх бльоках римського клясичного табулярію. Як італійська мова, співуча й милозвучна, яку легко опанувати кожному, хто знає клясичну латину, і якою люди латинської культури можуть сяк-так порозуміватись вже по кількох днях. А коли на незрівнянному розквіті італійського мистецтва й літератури в добу Ренесансу прийшло нове вичерпання сил народу, він за якийсь час знову відродився, оновлений могутнім подувом італійського рісорджіменто часів Мацціні, Ґарібальді, Кавура й савойських монархів, яким призначено було стати на декілька десятиліть королями знову відродженої Італії.

Будівлі і люди! Ціла проблема функціональної співзалежности. І на тлі цього тісного пов'язання доходить до фактів, де вже цілком затирається улва і дійсність, де затирається минуле і сучасне, де люди, перероджені спогадами, які пливуть з давніх мурів, вже свідомо й доцільно намагаються влити нове життя в давні руїни, де вони змагають до реінкарнації мурів силою своєї волі й творчої улви. До таких випадків треба передусім зарахувати історію Сан Мікеле, отого гірського гнізда на „найкращім острові світу" — Капрі.

Гарні є гори, гарним є море. Якими ж гарними є гори із морем разом, зокрема, якщо гори височіють на мініятюрнім острові, а море уподібнюється барвою до синього неба. Казкова й буйна середземноморська фльора гармонізує з красою гір і моря: фльора із багатством декоративних пальм і наїжених, іноді дивовижномашкарних аґав; із елеґантними силюетами кипарисів, ніжними туями й тінистими пініями з розлогими колами корон, в яких зосередилася вся зелень; із виноградницями й оливними гаями; із силою дубів і символікою лаврів; із барвними килимами квітів. При скупості місця використаний тут кожний клаптик землі, а тераси з рістнею, подібно як тераси з домами, наверствовуються одна над одною, і часто дерева вищого поверху вистрілюють саме в тому місці, до якого сягають верхів'я дерев нижчої кондиґнації, творячи разом зелену заслону сіро-срібних скель.

Український
СПОРТ
UKRAINIAN SPORTS

РІК IV Ч. 10 (40)

Д-р Ахіль Хрептовський

ЗАВДАННЯ СПОРТОВОГО ЛІКАРЯ

З розвитком загальної медицини розвивається й спортова медицина. Так, як у загальній медицині бачимо велечезний поступ у поборюванні недуг модерними методами, так у спортовій медицині стараються тепер не тільки лікувати фізичні ушкодження чи вдержувати в належному стані здоров'я, але й скріплювати здоров'я та підносити фізичну справність спортовців. Очевидно, що виповнити це можна тільки тоді, коли в спортовому світі буде повне зрозуміння для потреби спортово-лікарської опіки і коли спортова медицина буде признана всіми спортовими колами.

Знаємо добре, що молодь любить рух і спорт. По цілоденному сидженні на шкільній лавці чи після праці у фабриці молодь радо горнеться до спортових клюбів. Спортові гри мають приносити їй вдоволення і розривку. Але очевидно не може бути мови про вдоволення, коли немає повного здоров'я. І якраз тому в кожному спортовому клюбі мусить мати своє місце лікар.

Приємно було почути, що УСЦАК приготовляє спортову лікарську програму, яка має на цілі унормувати дискутовану мною тему. Якщо в статті „Медицина і спорт" я старався подати заслуги медицини для спорту взагалі, то у цій статті маю намір накреслити завдання клюбового лікаря, що, як побачимо, багато ширші, ніж спортовий загал думає.

Клюбовий лікар — це „родинний лікар", який не тільки перевіряє фізичний стан спортовців, але й є одночасно дорадником у всіх клюбових проблемах, з думкою якого спортовці повинні числитися. Його думка важлива у проблемах не тільки доросту, але й дорослих, а часто буває, що його рішення в тій чи іншій справі є одиноке, за яке виключно він, як лікар, відповідає. Це вказує на те, що клюбовий лікар повинен бути членом проводу, щоб постійно бути в курсі усіх справ клюбу. Очевидно, я здаю собі справу з того, що в наших обставинах це питання покищо неможливо зреалізувати. Однак, я вірю, що кожний спортовий клюб, при добрій волі і належному підході, зуміє приєднати собі відповідного лікаря, який був би зацікавлений у спортових справах і знаходив час, щоб виконувати свої завдання у спортовому товаристві.

Аналізуючи працю клюбового лікаря, на перший плян треба поставити:

1. Оглядини та поради

Оглядини всього спортового активу, які повинні відбуватися два рази на рік. Оглядини кожного змагуна після перебутої ним недуги, по закінченні лікування у приватного лікаря.

Часто чуємо зауваження: „Він уже здоровий, його лікар дозволив йому іти до праці. А як він може вже працювати, то чому не міг би брати участи в змаганнях!" Однак, це зовсім не вірно. Спорт і змагання вимагають більших фізичних зусиль, як звичайна щоденна праця. Пацієнт може бути настільки здоровим, щоб свою щоденну працю виконувати задовільно, без шкоди для власного здоров'я, але спорт вимагає куди більшої напруги, яка легко може привести до фізичної руїни. В таких випадках рішення клюбового лікаря — необхідне!

Перевірка змагуна по кожній спортовій контузії-ушкодженню. Тут мусить бути співпраця кваліфікованих керівників [менаджерів] і тренерів, які повинні „вилапувати" і заявляти про всі контузії спортовців клюбовому лікареві.

2. Нагляд над тренуванням

Тут не тільки нагляд клюбового лікаря над фізичним здоров'ям змагунів, але також поради його при співучасті виховників, керівників та тренерів.

3. Обов'язки під час змагань

Дивись: „Тренування".

4. Запобігання і лікування спортових контузій та захворінь

Кожний добрий тренер знає, що співпраця з лікарем є конечною для збільшення справности спортовців, а передусім при лікуванні спортових контузій чи захворінь. Щоб запобігти таким недомаганням, потрібна програма активностей, при чому калістеніка стоїть на першому місці. Відповідна дієта, відповідний виряд, особисте навчання змагунів як уникати контузій під час змагань — це засадничі речі.

Коли трапляється яка контузія — лікар повинен негайно нею зайнятися. На жаль, буває при цьому так, що не лікар, а хтось інший, некомпетентний „ставить діягнозу", наслідком чого іноді навіть легкі контузії допроваджують спортовця до того, що він стає нездібним до дальшої праці у спортовій ділянці. Коли клюбові фанатики чи тренери зрозуміють, що фахові поради клюбового лікаря в таких випадках необхідні, тоді можна буде уникнути чимало каліцтв.

5. Нагляд над доростом

Доріст становить дуже поважну проблему для спортового товариства чи клюбу. Діти, що мають дозвіл своїх батьків належати до таких товариств і клюбів, вимагають фахової опіки. Часто буває так, що батьки, не перевіривши стану здоров'я своїх дітей, дозволяють їм займатися спортом і брати активну участь у змаганнях, хоч фізична спроможність тої чи іншої дитини не відповідає вимогам спортових гор чи змагу. Жаден клюб не може брати на себе відповідальности за здоров'я дитини, а тому роля лікаря в такому клюбі чи не найважливіша. Ведення доросту вимагає спеціяльної та солідної опіки і пляну, в який входить:

1. докладна перевірка лікарем стану здоров'я кожного юнака, що вступає до клюбу;

2. селекція, тобто порада у виборі спортової ділянки, яка найбільше відповідає фізичним можливостям адепта;

3. часта (3-4 рази на рік) перевірка здоров'я юньйорів.

6. Вишкіл і дошкіл керівників, тренерів, масажистів та іншого персоналу

Від керівника чи тренера вимагається не тільки знання з його спортової ділянки, але він мусить знати також підстави філософії спорту, мусить добре розумітися на психіці маси і одиниці, а передусім мусить засвоїти собі основні знання з анатомії, фізіології, гігієни, першої допомоги та фізичної терапії. Тому завдання клюбового лікаря є вишколити своїх керівників і тренерів на солідних спортових асистентів, бо від них, як вже згадано, у великій мірі залежить здоров'я і фізична справність спортовця — змагуна.

Як бачимо, завдання клюбового лікаря не таке просте і не таке легке. Воно вимагає від нього зацікавлення спортом, вивчення техніки різних спортових ділянок, як також праці в проводі клюбу і серед самих спортовців.

Вірю, що УСЦАК солідно попрацює в напрямі забезпечення спортовців медичною опікою, і ми нарешті матимемо спортово-лікарську організацію, яка дасть нашій молоді привілей, що ним користується молодь інших культурних народів: „через спорт — до здоров'я".

УКРАІНСЬКИЙ СПОРТ
UKRAINIAN SPORTS
Редагує Колеґія
Адреса Редакції: Dr. E. Zarskyj
300 E. 5th Street, New York 3, N. Y.
Tel.: Algonquin 4-1228

ФУТБОЛЬНІ СТРУЖКИ

Обсервуючи по різних містах впродовж останніх кількох років гру наших футболістів, доходиш до не надто потішаючого висновку: за малими виїмками (а вони звичайно потверджують правило) футбольна уміліcть дружин, як цілости, малощо піднеслась на вищий рівень,а в деяких клюбів навіть обнизилась; технічні й тактичні засоби не переходять пересічного рівня, а в декого вони зовсім примітивні, невишліфувані, не говорячи вже про постійні кондиційні недостачі. Це все спричинене в першій мірі браком систематичного тренінґу та малою охотою і бажанням направляти свої недоліки.

Без постійної, систематичної праці не буде ніяких успіхів. Про це повинні в першій мірі пам'ятати змагуни й проводи клюбів. Відноситься це як до футбольної, так і до кожної іншої ланки. Пушкаш, запитаний, чому завдячує свої успіхи у футболі, відповів коротко: „Тренінґ, тренінґ і ще раз тренінґ!"

***

„Не перша половина футбольної гри, а друга виявляє справжнє обличчя дружини", — писав в одній із своїх рецензій В. Майзель. Витривалість, фізична кондиція, економічне розложення сил на повних 90 хвилин гри — ось що потрібне кожному футболістові, чи дружині, яка хоче мати успіхи. Тим часом іноді бачиш, як той чи інший змагун у другій полугрі ледве „волочить ногами за собою" або біжить з „виваленим язиком", щоб тільки дещо примітивніше виразити явища, обсервовані на грищах. На пальцях хіба можна почислити змагунів, що перед кожним тренінґом і після нього зробили б „кілька рунд" кругом площі, чи перебігли 100 ярдів за 11 секунд, не згадуючи про різні руханкові вправи, стрибалку, боксерську боротьбу з тінню тощо. Симпатичний оНо, хоч грав на воротах [вибачте — з нього був і дуже добрий напасник!], завжди починав і закінчував тренінґи кількома „рундами" [по 400 м кожна], переплітаючи біг спринтами, зривами тощо. Не менш симпатичний Влодзьо Кобзяр свого часу [ох, часи, часи!] був і рекордсменом у п'ятизмагу, де треба було перебігти 1.500 м, 200 м, стрибнути в довжінь, метнути диском і ратищем! Чи багато футболістів втне таку штуку сьогодні?

***

„Кивання" грача стає деколи пляґою чи там „модою" на наших грищах; а тим часом дуже часто є це „кивання" себе самого й цілої дружини. Воно сповільнює — якщо застосоване у невідповідний час — темп гри, дозволяє противникові відповідно уставитися й густо-часто закінчується втратою м'яча. Зате зводи тілом не можуть чомусь набрати прав громадянства між нашими змагунами; це, мабуть, тому, що на ці речі треба вже мати добре опановану гру тілом і не абияку техніку, тобто речі, які вимагають труду й праці . . .

„Два роки треба було мені бігати кругом густо уставлених крісел чи жердин, без м'яча і з м'ячем, в повільному й швидкому темпі, вправляти на кільцях чи перекладні, щоб я врешті опанував усі зводи" — звірявся незабутній в Австрії Шінделяр, мистець „коронкової ери" футбольної гри Відня.

Чи зумісте виконати цей обманний рух ногою і тілом, що подаємо його тут, на рисунку? Спробуйте!

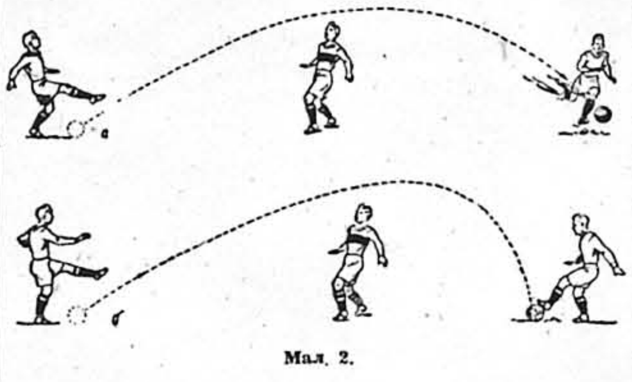
Мал. 1.

„Бімбо" — небезпечний „бомбард'єр" довоєнної Австрії — був пострахом дружин, коли виконував вільні викопи м'яча; не знати було, чи буде стріляти прямо на ворота, в „мур" грачів, що уставилися перед карним полем, чи перенесе м'яч „волеєм", понад муром грачів. І одне й друге мав опановане до перфектности.

„Як треба вдарити м'яч, щоб він ішов таким гарним луком, понад головами?" — питалися цікаві.

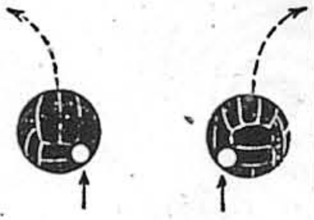
„Зовсім просто: щоб м'яч полетів вправо, треба вдарити його з лівого боку, знизу вгору, і навпаки: щоб полетів дугою вліво — вдарити справа. Самий удар виконувати підбиттям, посувним рухом, як при тенісі."

Справді, зовсім „просто". Для ближчого пояснення цієї „простоти" не зашкодить подати рисунок . . .

Мал. 2.

Якщо Ви переконані, що „епіскірос" старовинних греків, чи „гарпастум" римлян були предтечею футболу — то Ви помилястесь. Подібна до футболу гра з воротами, існувала в Китаї, за чотири сторіччя перед Христом, і вже тоді входила в обов'язковий вишкіл китайської армії. Звалась вона „цу чу"; „цу" — значить копати, а „чу" — м'яч. Опис гри подається у військовому вишкільному підручнику, виданому за часів панування династії Ган тому з горою 2.000 років.

Малюнок. 2а

Перший старт

26-го жовтня відбулися на площі при Іст Рівер перші легкоатлетичні змагання, що їх зорганізував ОМО Н. И. Технічною сторінкою переведення змагань зайнявся 5-тий курінь сеньйорів „Червона Калина".

У змаганнях брала участь головно пластова молодь; були теж і члени СУМА, ОДУМ, МУН, УСГ. Висліди змагань:

Жінки

Біг 60 ярдів: (1) Малиновська М. 8,6 сек.; (2) Падох М.; (3) Базилевська І.

Біг 100 ярдів: (1) Скоробогата Т. 13 сек.; (2) Крупська З.; (3) Базилевська.

Стрибок у височінь: (1) Скоробогата 3 ф. 10 ін.; (2) Салик 3 ф. 7 ін.; (3) Падох.

Стрибок у довжінь: (1) Скоробагата 12-5; (2) Падох 10-2; (3) Заклинська.

Штовх кулі: (1) Білик 24-8$\frac{1}{2}$; (2) Соноцька 24-4; (3) Крупська.

Чоловіки

Біг 100 ярдів: (1) Була В. 11,2 сек.; (2) Лешко Я.; (3) Навроцький.

Біг 2 милі: (1) Свинтух В. 13:32,7; (2) Купчинський, (3) Замятий І.

Стрибок у височінь: (1) Комарницький 5-3$\frac{1}{4}$; (2) Гарасимяк; (3) Алиськевич.

Стрибок у довжінь: (1) Лешко 18-4; (2) Навроцький; (3) Гарасимяк.

Штовх кулі: (1) Коваль Ю. 41-4$\frac{1}{2}$; (2) Алиськевич, (3) Навроцький.

Змаганнями проводила комісія в складі: керівник — Р. Комарницький, гол. суддя — проф. Савчинський, секретар — Р. Петріна.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УСЦАК

Управа УСЦАК-у повідомляє оцим, що Перші Звичайні Загальні Збори УСЦАК відбудуться в суботу 28. грудня 1957 р. о год. 4:30 по пол. в Торонті, в домівці УСТ „Україна" при 83-85 Крісті Ст. з таким порядком нарад:

1. Відриття і прийняття порядку нарад
2. Відчитання протоколу з Основуючих Зборів
3. Звіти керівних органів УСЦАК
4. Зміна статуту УСЦАК точка V-1г і V-2б
5. Дискусія над звітами і над зміною статуту
6. Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії уступаючим органам
7. Вибір керівних органів УСЦАК
8. Плян праці на найближчий сезон
9. Евентуалія
10. Закриття Загальних Зборів

Якщо в означеному часі не з'явиться відповідна кількість делеґатів, то годину пізніше відбудуться Загальні Збори без уваги на кількість учасників.

За Управу УСЦАК-у:

мґр. І. Красник — голова
інж. В. Левицький — секретар

Спортова хроніка

Англія — Франція 4 : 0; футбольну зустріч суддював Н. Латичев з Москви.

Німеччина — Швеція 1 : 0. Щаслива перемога Німеччини при пехуватому щасті шведів які заслужили щонайменше на ремі.

У Тегерані відбулися змагання за першість світу у підношенні тягарів. Українець Ломакин (півважка вага) осягнув новий рекорд світу, піднісши 990 фунт. У всіх вагах перемогли змагуни СССР, крім Т. Коно (ЗДА), який здобув першість у середній вазі.

Ченґ фенґ-юнґ, 20-літня струнконога китайка, здобула новий світовий рекорд у стрибку в висоту, осягнувши 5 стіп 9 $\frac{3}{4}$ інча (1.77 м.) — на 1 см краще від старого рекорду М. Даніель (ЗДА).

Буцик і Стасюк, фінали бостонської професійної гаківкової дружини, причинилися до перемоги над нюйоркськими Ренджерсами 5 : 2. Їх висококлясову гру підкреслив „Н. Й. Таймс".

За першість світу

Після перемог СССР над Польщею 2:0 і Еспанії над Швайцарією 4:1 в останньому тижні — виявснилася частинно справа фіналістів змагань за першість світу, що відбудуться у Стокгольмі 1958 р. До фінальних розгривок закваліфікувалися: Швеція — як господар, Німеччина — як останній першун світу, а крім них першуни зон: Англія, Шкотія, Франція, Мадяри, Австрія, СССР, Чехія, Югославія, Арґентина, Параґвай, Мехіко. До них дійде ще першун групи: Півн. Ірляндія, Італія, Портуґалія — де всі учасники цієї групи мають дуже рівні вигляди на фінал, та переможець елемінаційної зустрічі Ізраїль — Еспанія.

Американки — перші в кошівці

У Південній Америці закінчилися жіночі кошівкові (бескетбол) змагання за першість світу, що відбулися при участі найкращих дружин світу. Після двотижневих розгривок першість світу завоювали американки, перемігши СССР з вислідом 51:48. Третє місце зайняла Чехословаччина, що перемогла Бразилію (84:70).

СУЧАСНИЙ СПОРТОВИЙ ЛЬВІВ

у Львові — про це не треба й писати; тільки „завдяки" партії і „розумному" проводові постали на терені Західної України 1.500 спортових колективів, які об'єднують 180.000 фізкультурників, постав Інститут Фізкультури, побудовано 6 стадіонів, 70 комплексних спортових площ понад 200 відбиванкових чи баскетбольних майданчиків, у Підкамені поставлено два лещетарські трампліни, а в Підкаменецькому районі — чотири, в Наварії побудовано веслярський порт; „партія причинилася" до того, що львівські спортсмени добули 5 світових рекордів, 23 на рівні республіканських рекордів і т. п. досягнення. Про те, що ці всі споруди виконано невільничою працею стероризованого енкаведистами населення — не згадується нічого. Річ ясна, що про те все, що було раніше, перед „воз'єднанням", свідомо промовчується або представляється читачам у кривому дзеркалі.

Що дістся під сучасну пору в спортовому Львові? — ось питання, що його ставить собі не один львов'янин — спортсмен чи запальчивий приклонник львівської „України", „Мети", „УССК'у", „Сокола" та інших львівських спортових клюбів.

У совєтській пресі рідко коли можна вичитати відповіді на ці питання; але в останніх тижнях появляються на сторінках „Радянського спорту" широкі описи спортового життя у більших українських містах. Цієї почести добився і Львів, якому присвячено окреме число „Р. С." з 22 жовтня ц.р. Що в усіх статтях пробиваються славословія партії і виключне приписування їй заслуг в розбудові спорту в Західній Україні й

54 м 14 см в диску

Віктор Компанієць (Київ) установив новий рекорд в метанні диском, осягнувши 54,14 м. Цей осяг кращий на 64 см від попереднього рекорду [світовий рекорд — 59,28 Гордієн, ЗДА].

ОБІЖНИК УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ Й КАНАДИ

1. Подяка

Управа УСЦАК'у складає подяку УАСТ ЛЕВИ в Шикаґо за виконання функцій господаря тенісових першенств УСЦАК'у.

2. Тенісові першенства

Індивідуальні тенісові першенства чоловіків на 1957 р., які відбулися в Шикаґо у днях 31 серпня й 1 вересня ц.р., дали такі висліди: (1) Грицай Петро, Леви, Шикаґо; (2) Копач Василь, Леви, Шикаґо; (3) Іваник Володимир, Львів, Торонто; (4) Дубляниця Роман, Леви, Шикаґо; (5) Форович Зенон, Леви, Шикаґо; (6) Мазяр Степан, Львів, Торонто.

Висліди вимагають формального затвердження з боку Референтури Дисципліни й Верифікації УСЦАК'у.

3. Нові члени

На засіданні Управи УСЦАК'у в дні 18 вересня ц.р. прийнято в члени УСЦАК'у Карпатський Лещетарський Клюб в Торонті.

4. Пригадка

Пригадуємо П. Т. Членам, які досі ще цього не зробили, щоб в якнайкоротшому часі виповнили й переслали нам анкетний листок УСЦАК'у, висланий разом з обіжником Ч. 3/57, а також вирівняли вкладку за 1957 р. і розрахувалися за пропам'ятні марки.

За Управу УСЦАК'у:

інж. В. Левицький в.р., секретар
мґр. І. Красник в.р., голова

Д-р Роман Стахура

ЛІТАЮЧІ ВЧИТЕЛІ

[Спогад про СК „Русь", Ужгород.]

Часом спливають в пам'яті фраґменти спогадів з далекого минулого . . . І чим далі втікає час, тим більше хотілося б їх зберегти, доки вони не зблідн уть ще більше, або й взагалі не щезнуть.

До таких спогадів належить згадка про спортовий клюб „Русь" в Ужгороді, про клюб, який відіграв визначну ролю в спортовому житті Закарпатської України, а в деякій мірі також і в загальноукраїнському спорті.

В часі, як Закарпатська Україна була прилучена яко автономна частина до Чехословацької республіки, не було на Закарпатті українського спорту. Весь спорт, як і все життя цієї нашої области, були так глибоко змадяризовані, що про якісь інші, не мадярські спортові товариства не можна було й думати. Сини нашого народу мусіли виступати під чужими прапорами та під чужим, мадярським, іменем.

В Ужгороді, в столиці нової автономної країни, яка одержала урядову назву „Підкарпатська Русь", були тоді два, досить сильні, мадярські спортові клюби, в яких ділянка копаного м'яча стояла доволі високо. В обох цих клюбах було деяке число спортовців-українців, які, одначе, мусіли приховувати свою національність і плисти за мадярською течією. З приходом до Ужгороду чеського адміністративного персоналу створено Чеський Спортовий клюб, який почав добре розвиватися і сильно захитав леґенду про вищість мадярського футболу. Це додало відваги та охоти місцевим українським інтеліґентам закласти свій власний спортовий клюб, тим більше, що тут була діткнена і національна гордість, мовляв, чужі національності мають свої власні спортові клюби, а „автономні" господарі не мають ніякого. Цьому клюбові Ужгород, а головною його ділянкою був копаний м'яч.

Ядром цього нового клюбу стали українські спортовці згаданих вище мадярських клюбів, які пізнали, що їх місце — у своїм спортовім товаристві. До них почали прилучатися дальші кадри молоді, головно вчителі, які скінчили вже свої, не мадярські, школи і зустрілися там з українськими професорами та з духом української національної свідомости. Не можна, проте, твердити, що СК „Русь" прийняв відразу характер українського спортового товариства і що все його членство та симпатики почували себе приналежними до української народної спільноти. Також і СК „Русь" переходив свою еволюцію, так, як її переходило і все культурне та публічне життя Закарпатської України, еволюцію в напрямі усталення свого українського національного обличчя, яка була вповні завершена досягненням і проголошенням державної незалежности Срібної Землі в 1939 році.

Сталим і довголітнім головою СК „Русь" був судовий радник Ужгороду, д-р Едмунд Бачинський, який опісля перейшов на політичну арену і був вибраний сенатором від москвофільської чеської аґрарної партії. Він любив спорт і любив свій пост голови клюбу, для розвитку якого причинився великою мірою. Але він не признавав себе українцем і, з огляду на свою політичну кар'єру, поміж чехами уважав за доцільне бути „русином". Але не міг спинити розвитку української національної свідомости серед членства СК „Русь" і ставав щораз більше осамітненим зі своєю „автохтонною" національністю. Українська національна справа мала добрих заступників в самій управі клюбу. Містоголовою був визначний український діяч і посол до чехословацького парляменту п. Юліян Ревай (пізніший прем'єр Карпатської України). Визначним членом управи клюбу був адвокат д-р Володимир Комаринський, а також і багато інших членів управи були українці.

Велике значення для устійнення українського характеру клюбу СК „Русь" мала гостина його членів у Львові, змагання з СК „Україна" та приїзд до Ужгороду грача СК „Україна" п. Володимира Кобзяра. Закарпатські спортовці побачили українське життя, його організованість та живучість в дещо іншому світлі, як його представляли їм неприхильні, а то й ворожі до нас, закарпатські чеські адміністратори та мадярська пропаґанда. П. В. Кобзяр знову, як добрий грач, здобув собі в скорому часі поміж грачами СК „Русь" не лише спортовий авторитет, але й вплив під оглядом національної свідомости.

СК „Русь" мав, крім першої, тобто репрезентаційної дружини, кілька юньйорських та молодечих. Грачами першої дружини були переважно вчителі народних шкіл, в інших дружинах були учні ужгородських сер. шкіл. СК „Русь" мав досить власного матеріялу для доповнювання своєї першої дружини, так що набування чужих грачів не було практиковане ані в часі, коли СК „Русь" належав до еліти чехословацького копаного м'яча, до Чехословацької Ліґи. СК „Русь" був чисто і дійсно аматорським клюбом і його грачі не одержували ніякої заплати. Одинокою вигодою, яку мали грачі-вчителі, було те, що їм давали вчительські посади або в самім Ужгороді, або в найближчій околиці. Але це було рівночасно також інтересом самого клюбу.

Заки СК „Русь" добився до вершка своєї спортової кар'єри, до участи в Чехословацькій Лізі, він мусів перейти всі щаблі спортової драбини, тобто повигравати всякі менші та реґіонові Ліґи, які мали також добрі та амбітні клюби. Але сильна воля виграти, молодечий запал і дійсна терпеливість грачів СК „Руси" були нагороджені.

В Чехословацькій Лізі копаного м'яча грав СК „Русь" лише один рік. До цієї Ліґи належало лише 12 найліпших клюбів в Чехословаччині, а за її правилами кожний клюб мав грати з кожним іншим раз на своїм грищі, другий раз на грищі противника. Висліди змагань точкувалися: виграна 2, ремі 1, програна 0. Залежно від кількости точок, кожний клюб мав своє місце в ліґовій табельці; кожного року два останні клюби табельки випадали з Ліґи, а на їх місце приходили два інші.

В зв'язку з участю СК „Русь" в Чехословацькій Лізі приїздили до Ужгороду найсильніші чеські клюби, між ними також „Спарта" та „Слявія" з Праги. Ужгород кипів спортовим життям. На змагання СК „Русь" приїздила публіка не лише з цілої Закарпатської України, але також і з далеких сторін Східньої Словаччини. З другого боку, і наш СК „Русь" роз'їжджав по цілій Чехословаччині на реваншові змагання. З огляду на велику віддаль поодиноких міст від Ужгороду (наприклад, до Праги було коло 1000 км) СК „Русь" подорожував часто літаком, що в тім часі було ще великою новиною. З того пішла знана в цілій ЧСР назва для СК „Русь" „літаючі вчителі".

Одначе, СК „Русь" не зміг втриматися поміж тими значно сильнішими клюбами Чехословацької Ліґи, які в своїй більшості були професіональними. Хоча всі грачі грали ліґові змагання з найбільшою самопосвятою та в міру своїх сил, СК „Русь" мав більше програних, як виграних змагань, опинився на однім з останніх місць табельки і по однім, багатім на спортові події та досвід, році випав з Ліґи.

Сталося це незадовго перед відомими політичними подіями, які під кінець 1938 р. сягнули глибоко до державної структури ЧСР та до життя Закарпатської України. На основі Віденського Арбітражу в листопаді 1938 р. Ужгород припав до Мадярщини. Новою столицею став Хуст. Але в березні 1939 р. прийшлося покидати також і Хуст. Управа, грачі та члени СК „Русь" розбрелися на всі сторони. Багато пішло на скитання, деякі опинилися аж за морем.

Тим закінчив би я свій спогад про СК „Русь" так, як він затримався в моїй памяті. Я свідомий того, що цей мій спогад не є повною картиною, а лише її частиною. Але є особи, які мали до СК „Русь" ще ближче відношення, як я, і можливо, що й вони напишуть, при нагоді, свої згадки на цю тему.

Season's Greetings

ЗАКЛИК

ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В АМЕРИЦІ

Рік 1957 проходить під знаком 40-ліття відновлення Української Збройної Сили, а рік 1958 — січень місяць, проходитиме під знаком40-ліття відновлення Української Державности.

Учасники Визвольної Боротьби, цих славетних подій 1917-1921 рр., а з ними і все свідоме українське суспільство поза межами Батьківщини масово відзначають ці історичні події, що знаменували Волю й Незалежність для Українського Народу, після довголітньої неволі. Дати 22 травня 1917 року і 22 січня 1918 року золотими літерами і святою кров'ю кращих Синів України вписані на сторінках її історії.

Вище наведені дати зобов'язують нас до вшанування Світлої Пам'яти тих Лицарів-Мучеників, які життя своє віддали за Батьківщину, до вшанування цвіту Української Молоді, поляглої лицарською смертю під Крутами, та 359 Героїв - Мучеників Базару, як теж і сотки тисяч, що смертю хоробрих впали на широких ланах Соборної Української Держави та мільйони замордованих і замучених по концтаборах Сибіру і штучно створеним голодом у 1932-33 рр. Ці величні дати забов'язують нас також до правдивого висвітлення тих подій та ролі творців тих Актів.

Згадуючи всіх Героїв-Мучеників Української Визвольної Боротьби за Державність Централний Комітет уважає своїм обов'язком згадати Світлу Постать Симона Петлюри, Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки, що впав від куль вбивника, найнятого найлютішим ворогом Української Державности — деспотичною червоною Москвою.

Світла Постать Головного Отамана — Лицаря - Мученика Ідеї — Симона Петлюри нерозривно зв'язана з датами, що їх українці відзначають у цілому світі. Він є Піонером і Творцем Української Збройної Сили, як один з активних учасників I-го і II-го Військових З'їздів у столиці України Києві в 1917 році; перший Генеральний Секретар Військових Справ (Військовий Міністер) України; активний оборонець Столиці України Києва на чолі Гайдамацького Коша Слобідської України в січні 1918 року. Після проголошення Акту Незалежности 22-го січня 1918 року, в кінці року, стає Головним Отаманом Війська Української Народної Республіки, а пізніше Головою Директорії УНР, на якому то становищі перебуває аж до дня своєї трагічної смерти.

Сьогодні немає українця-державника на чужині, як і на Рідних Землях під займанщиною лютого ворога, який, згадуючи дні слави, дні геройської боротьби за Українську Державність і її Лицарів, поминув би Ім'я Симона Петлюри. Ідея й Чин Симона Петлюри перетворили Його в Символ Української Державности, що буде присвічувати прийдешнім поколінням аж до здійснення Його Заповіту — Відбудови Незалежної Соборної Держави — Української Народної Республіки на Рідних Землях.

(—) Ген.-пор. **О. Загродський**, Голова Комітету

(—) Майор **Д. Бакум**, Організ. Референт

(—) **М. Дзябенко**, Секретар.

● **Член Найвищого Суду** в Тайпеї, на Формозі, Лін Па-ту, покінчив самогубством буцімто з остраху, що його можуть потягнути до відповідальности за хабарництво. У залишеній записці він заявив, що не міг пережити помилки, якої допустився, затвердивши два роки тому несправедливий присуд.

● **Совєтський уряд** визначив для винахідників цілу низку грошевих нагород, з яких найвища становить 50,000 рублів. З цими нагородами в'яжеться титул „Відзначеного винахідника". Особи, які піддадуть винахідникам ідею або допоможуть їм своєю співпрацею, також діставатимуть нагороди з титулами.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ У „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціни оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.00
1 цаль через 2 шпальти	3.75
2 цалі через 2 шпальти	7.00
3 цалі через 2 шпальти	10.50
4 цалі через 2 шпальти	14.00
5 цалів через 2 шпальти	17.75
6 цалів через 2 шпальти	21.50

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — найпізніше до 31-го грудня 1957 року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Елизабет, Н. Дж.

Хроніка Громади.

Вже від довшого часу не було згадки про нашу громаду в „Свободі". Правда, час від часу, появляються нотатки в місцевій англомовній пресі, але не в українській. У нашій громаді є люди не тільки з нижчою освітою, але й є багато з середньою, а то є і одиниці, які посідають вищу освіту. Та вони, здається, так приковані до своєї щоденної праці, що роботу в громаді лишають іншим, які хоч і менше освічені, та за те мають щире українське серце і охоту до праці.

З важніших подій, які відбулись в нашій громаді в останніх місяцях, годиться занотувати такі:

Ювілей Дочок України.

22-го жовтня ц. р. жіноча місцева організація Дочки України, 24-ий Відділ Союзу Українок Америки, відзначили своє 25-річне існування величавим бенкетом, який відбувся в місцевім Українськім Домі. Обширна заля була вщерть заповнена і своїми і чужими гостями. Бенкет відкрила привітанням гостей в українській і англійській мовах теперішня предсідниця місцева, рухлива діячка Марія Процак, яка згадала важніші моменти 25-річного існування організації, та передала провід бенкету п. Марії Крейц. Обі вони вже є тутешніми уродженцями, володіють гарно українською мовою та з свого завдання вив'язалися добре. Виступали з промовами також головна провідниця Союзу Українок, пані Лотоцька, п. Левицька, яка поділилась споминами з праці для жіночого руху ще в старім краю, а також багато інших. З американських гостей виступали з промовами: конґресменка стейту Ню Джерзі пані Дваєр та посадник міста Елизабет Стефан Берсік.

Імпреза була успішна і з фінансового боку, бо принесла чистого доходу понад тисячу долярів.

Під умілим проводом пань М. Процак, М. Поливчак, Слободян і інших — Дочки України гарно розвиваються і під теперішню пору начисляють 130 членів.

Імпреза карпатських українців.

В жовтні наші брати з Закарпаття велично відзначили відновлення своєї церкви, і завершили його великим бенкетом. В Елизабеті живе багато емігрантів з Карпатської України, або, як вони кажуть, Підкарпатської Руси. Живуть собі окремим життям і звичаєм, привезеним з рідних земель. 30 років тому належали вони до одної української парохії в Елизабеті Св. Володимира, та з причини тісноти чи чого іншого — відлучились і виставили свою церкву, назвавши її ім. Св. Ап. Петра і Павла. Власне тепер святкували її відновлення. Із ширшого звідомлення із тих урочистостей, яке було поміщене в місцевій англійській газеті „Елизабет Джернал" ц. р., виходить, що в них взяло участь багато церковних, як й світських високих достойників, включно, як написано, з їхнім Екзархом - Єпископом греко - візантійського обряду Кир Миколаєм Т. Єлько. Були там представники литовців та поляків, не було тільки представника братнього народу по вірі і крові — українського. На обіді було присутніх 500 осіб.

Цьогорічні вибори.

Цьогорічні листопадові вибори позначились великою перемогою демократичних кандидатів у нашому стейті. Виборці не тільки перевибрали губернатора стейту Роберта Майнера, але дали йому також демократичну більшість у стейтовій леґіслятурі. На протязі останніх 20-ти літ республіканці все мали більшість своїх послів 40, а демократи 20. По виборах є 42 демократичних посли, республіканці задержали тільки 18.

Перший раз в історії нашого міста Елизабет вибрано до міської ради на радного демократа з народження українця Івана Грабара. Це є знаменна подія, яка повинна заохотити наших молодих українців інтересуватись більше політичними справами, бо як є знання і охота, то можна доконати великих діл.

Листопадова Академія.

Заходом Українського Центрального Комітету, який очолює всі українські місцеві організації, відбулася величава Академія, присвячена 39-тій річниці Першого Листопада 1918 року, в якім то дні проголошено на Західньо - Українських Землях у Львові Українську Державу. Академія відбулася 24-го листопада в залі У. Н. Дому. Академію попередила відправа Панахиди за поляглих борців за волю України у місцевій українській кат. церкві св. Володимира. На одне неприємне явище треба звернути увагу. Коли відправляється в церкві Панахиду за десятки тисяч поляглих борців за Волю нашого народу і за Україну, щоб ніхто тоді не виходив з церкви. Невже ж у нас не знайдеться крихітки доброї волі, щоб витримати тих додаткових кілька хвилин, і спільно зі всіма у своїх серцях згадати за тих, що життя своє дали за свій нарід, або які мучаться по страшних ворожих тюрмах та таборах?

Академія випала добре. Обширна заля УНДому була вщерть виповнена присутніми. Свято відкрито відспіванням американського гимну, по чім слідувала вступна промова, виголошена місцевим українським парохом о. Романом Боднаром, який згадав про світлий зрив Листопадових днів з 1918 року. Хоч наша Держава під могутніми ударами ворогів не утрималась, однак пам'ять про її повстання живе, і жити буде у наших серцях, та будемо її передавати своїм дітям та наступним поколінням.

В мистецькій програмі був виступ школярів української парохіяльної школи під проводом Сестер. Гарно віддеклямував вірш „Моліться за них" — Михайло Луців. Всі інші деклямації, як „Герої", „Син і Дух України", „За тих, що впали" і інші виконували молоді школярі: Христя Пінковська, Люба Дяк, Анна Стець, Марія Дійчук, Ф. Процак, Роман Мачковський, та Леся Козар.

Був виступ членів Пласту. Виступ Капелі Бандуристів ім. Гната Хоткевича під проводом Романа Левицького своєю грою на бандурах та збірним хором прикрасив програму свята.

Святочну доповідь виголосив д-р Володимир Комаринський, який коротко переповів поневолення нашого народу чужими, вислідом чого власне і був всенародний зрив за свою Державу.

Доповідь про роботу і цілі Українського Конґресового Комітету і заклик до збірки на Народний Фонд виголосив місцевий діяч гол. касир Українського Народного Союзу — п. Роман Слободян. Збірка на Народний Фонд принесла коло тисячі долярів. Подякою за численну участь предс. УКК п. Пінковського та відспіванням національного гимну закінчено програму свята.

Найближчі завдання.

Перед нашою громадою стоїть багато важних справ до виконання. Найголовніші з них: наближається коляда, яка має бути переведена на українські цілі. — Відповідне підготовлення до переведення сороклітнього Ювілею проголошення Української Держави у Києві 1918 р. Треба подбати, щоб посадник міста у цю річницю 22-го Січня видав проклямацію Українського Дня, та позволив вивісити українського прапора на міських установах. Всю цю роботу має на увазі місцевий український Центральний Комітет, на якого плечах і спочиває вся праця. До цієї роботи обов'язково треба втягнути представників всіх місцевих товариств, включно з парохією, щоб ми не постидалися перед чужинцями.

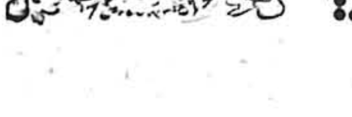
Цією дорогою пригадується, і взивається, щоб всі українські місцеві організації подбали у своїх річних виборах, вибрати одного чи двох делеґатів до У. Ц. Комітету на 1958 рік. Вибирайте найздібніших і охочих до праці в громаді, бо тільки тоді Український Центральний Комітет зможе відповідно виконати роботу, яку накладає на нього наша громада.

Михайло Гриніщак.

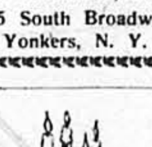
● **Лікар з Уряду Публічного Здоров'я** д-р Генрі Фрідман, який працює в нюйоркському порті, заявив, що, внаслідок гострої контролі всіх, пасажирів які прибували до ЗДА, пошесть азійської інфлюенци майже виґасла. В жовтні занотовано між пасажирами кораблів 2,500 хворих на інфлюенцу, в листопаді — тільки 200, а в грудні, сподівається д-р Фрідман, буде менше як 100.

● **В Ню Йорку** поліція заарештувала двох жінок, у яких знайдено 50,000 порнографічних фотографій, оцінених на 75,000—100,000 долярів.

Season's Greetings

BUY U.S. SAVING BONDS AND SAVE

ПРАЦЯ • HELP WANTED MALE

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських громадянин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. — Т-во „Укр. Січ", Відд. 170, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 29-го грудня, о год. 4:30, в приміщенні УНДому — 433 Hoboken Ave. Обов'язком кожного члена прийти. На порядку звіти уступаючої Управи і вибір нової Управи на 1958 рік. — По зборах товариська забава. — П. Нестор, предс.; В. Плетчонь, кас.; І. Грабар, секр.

ОМАГА, Небр. — Т-во „Карпати", Відд. 356, повідомляє своїх членів, що Річні загальні збори відбудуться в неділю, 29 грудня, зараз по Богослуженні, у церковній домівці. На порядку: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір Управи на 1958 рік. — П. Ващишин, предс.; І. Костів, кас.; Д. Війтик, секр.

КІРКЛЕНД ЛЕЙК, Онт. — Річні загальні збори Т-ва ім. Віласа і Данилишина, Відд. 446, відбудуться в середу, 1-го січня 1958 року, о год. 2-ій по пол., в домівці УНО, — 54 McCamus Ave. Проситься всіх членів взяти обов'язкову участь у річних зборах. — М. Завалій, предс.; М. Товтрівський, секр.

РОСФОРД, О. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 235, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що Річні збори відбудуться в неділю, 29-го грудня, о год. 2-ій по пол., в УНДомі — 139 Walnut St. Щоб з новим роком розпочати нову працю, просимо всіх членів, як також і тих, що не належать до Б-ва — прибути. Будуть звіти уступаючої Управи і вибір нової на 1958 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти залеглі членські вкладки. — М. Теплий, секр.

ВІЛМІНГТОН, Дел. — Б-во св. Володимира, Відд. 173, повідомляє членів, що Річні збори відбудуться в суботу, 28-го грудня 1957 р., о год. 8-ій веч., в залі під церквою св. о. Миколая. Присутність членів обов'язкова. — П. Щирба, секр.

ТАРЗАН, ч. 3986. Небезпека усунена!

Ще поки заслинені щелепи гієни змогли вхопити людину за шию, добре націлена стріла прошила її серце!

Зігнувшися, Тарзан зближався, але решта гієн розбіглася, не відважившись змагатися з цією людиною, яка ричала.